

LGBTQ BİREYLERİN SOSYAL VE BİREYSEL YAŞAM ALGILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

AN EVALUATION OF THE PERCEPTIONS OF LGBTQ INDIVIDUALS ABOUT SOCIAL AND INDIVIDUAL LIFE

Dr. Çiğdem DÜRÜST

Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Lefkoşa, Kuzey Kıbrıs
cdurust@yahoo.com

Prof. Dr. Mehmet ÇAĞLAR

Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Lefkoşa, Kuzey Kıbrıs
chaglar@yahoo.co.uk

ÖZET

Bu çalışma cinsel yönelimi farklı olan bireylerin (lezbiyen, gey, biseksüel transseksüel queer-LGBTQ) toplumsal yaşamda kendilerini farklı görüp görmediklerini, sosyal ilişkilerde özgür hissedip hissetmediklerini ortaya koymayı amaçlar. Çalışma, toplumsal cinsiyet, cinsel kimlik, cinsel yönelim hakkında çalışan uzmanların mesleki deneyimleri ışığında ve ilgili yayınların gözden geçirilmesiyle oluşturulan 12 maddelik 5'li Likert ölçeğinin alanda uygulanması sonrasında çıkan sonuçları içermektedir. Sonuçta, çalışma grubunu oluşturan 95 LGBTQ bireyin, kendilerini farklı gördükleri ve bu nedenle de sosyal yaşamda ve kişiler arasındaki ilişkilerinde özgür hissetmedikleri ortaya çıkmıştır.

Anahtar kelimeler: Cinsel Yönelim, Cinsiyet Kimliği, Sosyal Kimlik, Homofobi, Eşcinsellik.

SUMMARY

This study aims to reveal if the individuals with different sexual orientation (lesbian, gay, bisexual transgender queer – LGBTQ) feel themselves differently in their social life and due to their feelings, if they feel free during their social relationships. The study inserts the result of a 12-point Likert Scale which has formed with the review of publications created by professionals who has worked about gender, gender identity and sexual orientation. As a result, 95 participants. Revealed that LGBTQ individuals see themselves different and they can not feel free during the interpersonal relationships or in social life.

Keywords: Sexualorientation, Genderidentity, Socialidentity, Homophobia, Homosexuality.

GİRİŞ

LGBTQ bireylerin sosyal yaşamdan dışlanmaları dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi, Kuzey Kıbrıs'ta da ötekileştiriliyor veya kabul görmüyor oluşları, homofobi olarak tanımlanmaktadır. Göregenli (2003), homofobiyi eşcinsellere karşı duyulan irrasyonel nefret, korku, hoşnutsuzluk ya da ayrımcılık olarak açıklamaktadır. Bir diğer deyişle, homofobi heteroseksüel olmayanlara karşı, ya da diğer cinsel yönelimlere sahip olan LGBTQ kişilere karşı uygulanan ayrımcılık olarak ifade edilmekte; bu ayrımcılığın kendisine homofobi ve bu ayrımcılığı uygulayan kişilere de homofobik denmektedir. Homofobi sadece psikoloji bilimlerinde karşımıza çıkan bir kavram olmayıp, Birleşmiş Milletlerin, Avrupa Birliği'nin ve birçok dünya ülkesinin cinsel yönelimi farklı bireylerin ayrımcılığa maruz kalmaması için almaya çalıştığı önlemlerden de anlaşıldığı üzere, küresel bir sorun olarak da karşımızda durmaktadır. Uluslararası Af Örgütü'nün yayınladığı bulgulara göre, 80'e yakın ülkede eşcinsellere ayrımcı davranılmakta, sosyal yaşamda var olma haklarını kısıtlayıcı yasal engeller uygulanmakta ve hatta heteroseksüel olmayanlara idam cezası dahi verilebilmektedir (<http://tr.wikipedia.org/wiki/Homofobi>).

LGBTQ bireyler sosyal yaşamda yeterince kabul görmedikleri için, toplumsal yaşamda kendilerine ait, yalnızca kendilerinin dâhil olabileceği gruplar kuruyor, bu gruplar içerisinde kendilerini daha özgür hissedebiliyorlar. Bir anlamda kendi alt kültürlerini oluşturuyorlar. Belki de bu sayede cinsel yönelimleri dolayısı ile farklı algılanmadıklarını düşündükleri alanlarda, bir takım kişisel veya sosyal çatışmalardan kendilerini koruyabildiklerine inanıyorlar. Bu seçim onların bir dış grup olarak

kavramsallaştırılmalarına-ötekileştirilmelerine-neden olabiliyor. Bu kavramsallaştırma sayesinde homofobik ideoloji kendiliğinden kişisel bir özellik olarak değil, belirli bir sosyal-kültürel bağlam içinde oluşmasına neden oluyor (Göregenli, 2003).

Amaç

Bu çalışmanın amacı, LGBTQ bireylerin toplumsal yaşamda, sosyal ilişkiler kurarken kendilerini nasıl değerlendirdiklerini öğrenmek, farklı hissedip hissetmediklerini anlamaya çalışmak ve sosyal ilişkiler kurarken kendilerini özgür hissedip hissetmediklerini ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda çalışma LGBTQ bireylerin, sosyal yaşama yönelik duygu ve düşüncelerini ortaya çıkararak, sosyal yaşam içerisindeki tutum ve davranışlarını yorumlamaya çalışmaktadır.

Problem

Bu çalışmanın amacına ulaşmak açısından ele alınan temel problemler şunlardır:

- LGBTQ bireyler kendilerini farklı görüyorlar mı?
- LGBTQ bireylerin sosyal yaşamda otorite olarak kabul edilebilecek kurum veya olgulara karşı tutumu nasıldır?
- LGBTQ bireyler, mutluluklarını çevrelerindeki olay ve kişilerle ilişkilendiriyorlar mı?
- LGBTQ bireyler cinsel yönelimlerine veya cinsiyet kimliklerine bağlı olarak şiddet görmekten korkuyorlar mı?

Çalışmanın amacına dönük olarak problemlere yanıt aranırken ayrımcılık perspektifi özellikle irdelenmiştir. Çok çeşitli boyutlara sahip olan ayrımcılığın cinsiyet kimliği ve cinsel yönelimlere göre irdelenerek bulguların irdelenmesine özen gösterilmiş, sonuçlara da bu perspektiften bakılmıştır.

Sınırlılıklar

a) Katılımcılara Ulaşmanın Zor Olması

Kuzey Kıbrıs ataerkil geleneklerin ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin halen sürdüğü bir coğrafyadır. Ne yasal, ne de sosyal anlamda toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılıklar ile mücadeleler henüz tam anlamı ile sonuç vermemiştir. Toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizliklerden kaynaklanan sebepler cinsel yönelimlere olumsuz bakışı desteklemektedir. Bu nedenle heteroseksüel olmayan bireylerin, toplumsal yaşamda cinsel yönelimleri ve cinsiyet kimlikleri ile görünürlüklerinden yeterince söz edilemez. Böylesi kısıtlayıcı ve eşitsiz bir ortamda, araştırmaya katılarak duygu ve düşünceleri ile görüşlerini ortaya koymaktan çekinmeyecek LGBTQ bireyler bulmak, araştırmada en çok zorlanılan süreç olmuştur.

b) Çalışma Evreninin Yeterince Belirgin Olmaması

LGBTQ bireylere ulaşmak ve onlara yöneltilen soruları yanıtlamalarını istemenin zorluklarından kaynaklanan sebeplerle, çalışma grubunun oluşturulmasında çeşitli zorluklar yaşanmıştır. Çalışma grubu Kuzey Kıbrıs geneli olarak tanımlanarak, kartopu yöntemi ile katılımcılara ulaşılmıştır. Bu nedenle yaş, uyruk, eğitim düzeyi, cinsiyet kimliği veya cinsel yönelime göre sınıflandırmalar yaparak, bu sınıflandırmalar açısından eşit dağılımla yorumlanacak bir sonuca ulaşmak mümkün olamamıştır.

Varsayımlar

Çalışmada, aşağıda belirtilen varsayımlar dikkate alınmıştır:

- LGBTQ bireylerin kendilerini fiziksel olarak farklı gördükleri;
- LGBTQ bireylerin kendilerini duygusal yönden farklı görmedikleri;
- LGBTQ bireyler, cinsel yönelimleri ve cinsiyet kimlikleri farklı olduğundan şiddet görme olasılıkları olduğuna inandıkları;
- LGBTQ bireyler sosyal yaşamın normlarına ve otorite olarak kabul edilen diğer olgular karşısında uyumlu davrandıkları;

- e. LGBTQ bireylerin davranışlarını başkalarının isteklerine göre değil, bağımsız kararlarına göre şekillendirdikleri;
- f. LGBTQ bireylerin, kendileri hakkında yapılan yorumlara duyarlı olmamakla birlikte, ailelerinin yaptığı yorumlara karşı duyarlılık gösterdikleri;
- g. LGBTQ bireylerin mutluluklarını çevrelerindeki diğer bireyler ile ilişkili olduğuna inandıkları;
- h. Çalışmaya katılarak soruları yanıtlayan LGBTQ bireylerin çalışma evrenini temsil ettiği;
- i. Katılımcıların sorulara içtenlikle ve doğru yanıtlar verdikleri varsayılmıştır.

KURAMSAL ÇERÇEVE VE ALANYAZININ TARANMASI

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi E Maddesi ile sadece doğrudan ayrımcılık değil dolaylı ayrımcılık da yasaklanmaktadır. Söz konusu yasak, olumlu ayrımcılık yapmayı da içermektedir. Bu durum, bir haktan yararlanılmak üzere herkes için getirilen bir koşul, bazı kimseler için yerine getirilmesi imkansız veya çok zor olabilir. Söz konusu koşul herkes için konmuş olsa da, bazıları için haktan yoksun kalma anlamına gelebilmektedir. Buna dolaylı ayrımcılık denir (AIHS Article E). Buna karşın, LGBTQ bireylere yönelik olarak sosyal yaşamda ve/veya hukuki alanda yaratılan tutum ve davranışlar ayrımcılıktır. Ayrımcılıklar kimi zaman kolaylıkla ayırt edilip farkına varılabilir tutumlar olmakla birlikte; kimi zaman da uygulamaların ayrımcılık olduklarını anlayabilmek özel bir duyarlılık ve değerlendirme yapabilmek kapasitesi gerekmektedir. İşte bu nedenle ayrımcılıkları 3 grupta incelemek doğru olabilir (Herdt&Meer, 2003):

1. **Doğrudan ayrımcılık:** Açık bir biçimde, bir kişi, grup ya da toplum kesiminin inanç, dil, din, cinsiyet ve/veya cinsel yönelim ya da etnisite ve benzeri farklılıklar nedeniyle, eşit olmayan bir muamele görmeleri anlamını taşır. Eşit olmayan bu muamele; açıkça alay etmek, aşağılamak veya karalamaktan başlayarak, bu gruplara yönelik ayrımcılığı kışkırtan nefret söylemlerini yaygınlaştırmaya kadar, geniş bir yelpazedeki ayrımcılık biçimlerini içerebilir.

2. **Dolaylı ayrımcılık:** Fark edilmesi güç olan, imalar veya dolaylı ifade biçimleri aracılığıyla işleyen ya da bazen görünürde hiçbir problemlili durum yaratmamasına karşın, sonuçları bakımından belirli kesimleri ayrımcılığa maruz bırakan tutumları anlatır.

3. **Yok sayma:** Böyle durumlarda adı geçen grupların ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmaksızın bir yaşam inşa edilir; ya da faydalanıcılar arasında bulunanların çeşitli özellikleri dolayısı ile çoğunluktan farklı kabul edilmelerinden dolayı görmezden gelinebilirler. Aslında bu durum da bir tür dolaylı ayrımcılık biçimi olarak değerlendirilebilir. Yok sayma durumunda, sözlü veya eylemsel tabanlı olarak gerçekleşen doğrudan hiç bir ayrımcılık bulunamaz. Ancak dikkate alınmayan bir kesimin göz ardı edilmiş biçimi, aslında bu noktada ayrımcılığın ta kendisidir.

Konu LGBTQ bireyler olduğunda, çocukluklarından itibaren aile yaşamları içerisinde homofobik şiddete maruz kaldıkları da çeşitli araştırmalara konu olur. Bu şiddet, daha çok sözel istismar, fiziksel tehdit veya fiziksel şiddet biçimlerinde yaşanır: Farklı cinsel yönelimlere sahip kadınların % 58'i bu üç tip mağduriyetin en az birini hayatlarının herhangi bir döneminde yaşadıklarını belirttikleri araştırmalar mevcuttur. Bu kadınların % 34'ü babaları, % 24'ü erkek kardeşleri, % 15'i ise kız kardeşleri tarafından istismar edildiklerini dile getirirler. Farklı cinsel yönelime sahip erkeklerin ise % 30'u anneleri, % 23'ü babaları, % 43'ü erkek kardeşleri, % 15'i ise kız kardeşleri tarafından şiddet gördüklerini dile getirirler. Cinsel yönelim anne, baba ve akrabaların istismar edici tepkileriyle cezalandırıldığından, gey ve lezbiyen gençlerin % 26'sı evlerini terk etmeye zorlanmış olduklarını ifade ederler. Çok yakın bir geçmişe kadar LGBTQ ya da en yaygın kullanımı ile eşcinsellik, tedavi ile giderilmesi gereken patolojik bir bozukluk olarak bilinirdi. Ancak günümüzde bu görüş artık eşcinselliğin, insan cinselliğinin normal görünümünden biri olarak kabul edilmesini doğru olduğunu savunmaktadır. Eşcinselliğin hastalık olarak kabul edildiği dönemlerde cinsel yönelimle ilgili

değerlendirme bireyleri diğerlerinden ayırabilecek bir tanımlama olması amacı ile yapıldı. Oysa günümüzde yapılan araştırmalar gerek akademik alanda gerekse de uygulamada konuyu LGBTQ bireylerin fiziksel ve ruhsal sağlamlığı açısından da incelemenin doğruluğunu savunurlar. Günümüzde LGBTQ bireylerin bireysel veya sosyal anlamda karşı karşıya buldukları ayrımcı uygulama ve düşüncelerin de etkisi ile bazı fiziksel ve ruhsal bozukluklara yatkın oldukları bilinir. Bu nedenle yapılacak her türlü araştırmada veya uygulamada, bireylerin cinsel yönelimi ile ilgili bilgilerin alınmasının ardından koşulların değerlendirilmesi daha önemli kabul edilir (Eker, 2008).

Cinsel yönelimin üç bileşeni vardır. Bunlar istek, davranış ve kimliktir. Bunlar bireyle uyumlu ya da uyumsuz olabilir. Cinsel yönelim ve cinsel tercih terimleri sıklıkla birbirinin yerine kullanılmıştır. Ancak ilkinin, daha dar anlamda kişinin erotik yanıt eğilimine işaret ettiği kabul edilmiştir. Cinsel tercih terimi ise, bireyin tercih edebileceğini, istek ve seçim arasında bir ilişki olduğunu akla getirmektedir.

Eşcinsellik ilk kez 19. yüzyılın ikinci yarısında, ilk çağlardan bu yana literatürde zaman zaman belirip kaybolan paranoria (para:dışında; nous:akıl) teriminin Fransız hekimler tarafından kullanılmaya başlanması ile gündeme geldi. Bu dönemde, psikiyatride diğer paranoid bozukluk olarak isimlendirilmiş ruhsal bozukluklar ile aynı cinsten kişilere karşı erotik istek duyan eşcinsellere dair tanımlamaları da kapsamına almıştır (Hocaoğlu 2001). Heteroseksüel terimi daha sonraları karşı cinsten kişilere erotik isteğe karşılık geliştirilmiştir. Biseksüellik ise Freud tarafından her iki cins karşı duyulan çekimi anlatmak için kullanılmıştır. Bu terimler daha çok cinsel istek, toplumsal cinsiyet rolleri, cinsel davranış şekilleri, kişisel ve toplumsal kimlik, kişilik tipi, normallik ve anormallik derecesi, ruhsal hastalığın bulunup bulunmaması gibi alanlarda yaygın olarak kullanılmışlardır.

YÖNTEM

Bu çalışmaya 7 soruluk katılımcı profili ve 12 soruluk 5'li Likert ölçeğini yanıtlayan 95 kişilik bir LGBTQ grubu katılmıştır. Yaklaşık 2 yıl süren bu çalışmanın çalışma evreni Kuzey Kıbrıs'tır. Kuzey Kıbrıs'ta yaşamını sürdürmekte olan LGBTQ bireyler çalışma sürecinde yapılan araştırmanın katılımcılarını oluşturmaktadır. Kuzey Kıbrıs'ta yaşamını sürdürmekte olan LGBTQ birey sayısı bilinmediğinden, araştırma evreni Kuzey Kıbrıs'ın geneli olarak tanımlanmaktadır.

Soruları yanıtlayan kişilerin tümü ile yüz yüze görüşme yapılamamış, pek çoğuna kapalı zarflar içinde aracı kişiler tarafından soru kâğıtları ulaştırılarak yanıtlamaları sağlanmıştır. Cinsel yönelimlerini deşifre etmekten çekinen LGBTQ bireyler ile ilgili yapılan bu araştırmanın kapsadığı alandaki gerçek birey sayısı bilinemediğinden, mümkün olduğunca fazla insana, farklı zaman ve mekânlarda ulaşmak, araştırmanın güvenilirliği açısından etkili olur düşüncesi ile yaklaşık 1 yıl süren bir zaman aralığında katılımcılara ulaşılmıştır.

Kartopu yöntemi ile toplanan veriler, SPSS aracılığı ile yüzdelerle ifade edilecek şekilde analiz edilmiştir. Analizler 2 aşamada yapılmıştır. Birinci aşama katılımcıların yaş, cinsiyet ve cinsel yönelim, eğitim durumları, uyrukları ve yaşadıkları yerlerin ortaya çıkarılarak, dağılımlarının yüzde değerlerini almak sureti ile tamamlanmıştır.

İkinci aşamada ise toplumsal yaşam ve sosyal ilişkilerinin irdelenmesi için hazırlanmış 12 soruluk Likert tipi ölçeğe verilen yanıtların değerlendirilerek, ortalamaların alınması ve verilen yanıtlar arasında en yüksek ortalamaya sahip olanın verilmesine çalışılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Katılımcı Profili ile İlgili Bulgu ve Yorumlar:

Bu araştırma 95 LGBTQ birey arasında gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların %96'sı geçerli yanıtlar kullanmıştır. Geçerli yanıt kullanılmış olan anketler arasından yaş ortalamaları oranı çok olan yaş grubundan az olana doğru sıralandığı zaman şöyle bir Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1 Katılımcıların Yaşa Göre Dağılımı

YAŞ TABLOSU		
Age	Frequency	Percent
0-15	9	9,1
15-25	20	20,2
25-35	36	36,4
35-45	21	21,2
45+	9	9,1
Total	95	96,0
Missing	4	4,0
Total	99	100,0

%36,4 katılımcı 25-35 yaş arası; %21,2'si 35-45 yaş arası, %20,2'si 15-25 yaş arası; %9,1'i 15 yaşa kadar ve %9,1'ide 45 yaş üstü katılımcılardır.

Tablo 1'den de görüleceği gibi katılımcıların çoğu (%77,8) 15 ile 45 yaş aralığındadır. Anketin katılımcılarının yaş aralığı ebeveyn etkilerinin azaldığı ve bireylerin bağımsız karar verme yeteneklerinin olduğu varsayılan dönemleri kapsayan bir yaş aralığıdır (PRDD 2009, (4) 31; Gümüş ve Gümüş 2009). Bu aşamalarda bireylerin yaşam alışkanlıklarını belirleme yetisine kavuşarak kendileri hakkında yorum yapma ve bilgi verebilmelerinin güvenilir olabileceği savunulur.

Tablo 2: Katılımcıların Yurttaşlık Durumları

YURTTAŞLIK		
Vatandaşlık	Frequency	Percent
KKTC	71	71,7
TC	15	15,2
KC	7	7,1
TC-KKTC	2	2,0
Total	95	96,0
Missing	4	4,0
Total	99	100,0

Çalışmada sürdürülen araştırmaya göre katılımcıların yurttaşlık oranları da, onların çoğunun araştırma evreninden kişiler olduğunu ortaya koymaktadır. Buna göre yine katılımcı yurttaşlıklarının en çoktan aza doğru sıralandığında %71'inin KKTC vatandaşı olup, araştırma evreninin içinden kişiler olduklarını ve kültürel olarak araştırmanın yapıldığı ülke ve kültürüne doğrudan dâhil kişiler olduklarını ortaya çıkarmaktadır. Ayrıca KKTC'de yaşamakta olan en kalabalık yabancı uyruklu grubunun Türkiye Cumhuriyeti'nin vatandaşları olması ile doğrudan ilişkili bir şekilde %15,2'si TC vatandaşı; %7,1'i Kıbrıs Cumhuriyeti vatandaşı ve %2'si de hem KKTC hem de TC uyruklu olduklarını ortaya koymaktadır. Bu çalışmada yürütülen araştırmaya göre nüfustaki en yoğun yurttaşlıktan en aza doğru oranları incelendiğinde oranların nüfus ile uyumlu bir geçerlilik de gösterdiği ortaya çıkmıştır.

Tablo 3:Katılımcıların İkamet Yerleri Açısından Dağılım

İKAMET		
İkamet	Frequency	Percent
KKTC	69	69,7
KC	10	10,1
TC	16	16,2
Total	95	96,0
Missing	4	4,0
Total	99	100,0

Çalışmada yürütülen araştırmaya katılan kişilerin ikamet yerleri açısından sonuçlar değerlendirildiğinde ise katılımcıların çoğunun KKTC sınırları içinde ikamet ettiği ortaya çıkmaktadır. Buna göre bu araştırmaya katılarak anketi yanıtlayanların %69,7'sinin devamlı olarak KKTC'de ikamet ettikleri, %16,2'sinin Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde yaşadıkları, zaman zaman Kuzey Kıbrıs'ta buldukları ve %10,1'inin ise Kıbrıs Cumhuriyeti'nde yani Kıbrıs'ın Güney'inde ikamet ettiklerini ortaya çıkarmaktadır. Bu durumda araştırmanın yapıldığı evrendeki dağılım açısından ve araştırmanın Kıbrıs'ın Kuzey'indeki bulguları ortaya koyması açısından güvenli bir sonucu ortaya çıkarması ihtimalini kuvvetlendirmektedir (Bkz. Tablo 3).

Tablo 3 Biyolojik Cinsiyete Göre Dağılım

BİYOLOJİK CİNSİYET		
Biyolojik Cinsiyet	Frequency	Percent
Kadın	20	20,2
Erkek	75	75,8
Total	95	96,0
Missing	4	4,0
Total	99	100,0

Çalışmada yürütülen araştırmaya katılan bireylerin, kimlik belgeleri üzerinde yazılı olan biyolojik cinsiyetleri açısından bir değerlendirme yapacak olursak ise ankete yanıt verenlerin %20,2'sini kadın, %75,8'inin ise erkek olduklarını ortaya çıkarmaktadır. İslami yaşam biçiminin yönlendirmeleri ve kültürel özellikler nedeni ile kadınların görüşlerini açık açık ifade etmekte zorlanması bu sonuç üzerinde önemli bir etkidir. Kadın ve erkek ayrımcılığına neden olan ataerkil bakış açısının etkileri; özel yaşamlarını açıklamak konusunda kadınların erkeklere göre daha çekingen olmaları normlar gereği daha doğru sayıldığından, yapılan araştırmada böyle bir etkinin yaşanması anlaşılabilir(Bkz. Tablo 4).

Tablo 4 Cinsel Yönelime Göre Katılımcı Dağılımı

CİNSEL YÖNELİM		
Cinsel Yönelim	Frequency	Percent
Kadın	5	5,1
Erkek	8	8,1
Lezbiyen	8	8,1
Gay	41	41,4
Biseksüel	29	29,3
Transseksüel	2	2

Travesti	2	2
Total	95	96,0
Missing	4	4,0
Total	99	100,0

Araştırmaya katılarak anketi yanıtlayan kişilerin cinsel yönelim açısından dağılımlarına bakıldığı zaman: çoktan aza doğru, katılımcıların %41,4'ünün kendilerini gay, %29,3'ünün biseksüel, %8,1'inin lezbiyen, %8,1'inin erkek, %5,1'inin kadın, %2'sinin transseksüel ve %2'sinin de travesti oldukları yanıtını verdikleri ortaya çıkmıştır.

Araştırmaya katılarak anketi yanıtlayan bireylerin %62,6'sının lise ve altı, %33,3'ünün ise üniversite ve üzeri bir eğitim düzeyinde olduklarını ortaya koymuştur. Bu oranın katılımcıların yaş ortalamalarından da anlaşılacağı üzere, zaten katılımcıların %9,1'inin 15 yaş altı olduğu düşünülecek olursa, eğitim durumlarında bunun da payının düşünülmesi doğru olacaktır (Bkz. Tablo 5).

Likert Tipi Ölçeğe Verilen Yanıtlardan Elde edilen Bulgu ve Yorumlar:

Bu kısım dalikert tipi ölçekte yer verilen her bir madde ve bu maddelere verilen yanıtlar sunulmuş, yorumlanmıştır.

1. Birçok yönden başkalarından farklı olmaktan hoşlanırım:

Ankete katılan 95 LGBTQ bireyin verdiği yanıtların çoğunun “ortadan çok” sonucu ile eşleştirebileceğimiz 4,178 ortalama değeri çıkmıştır. Bu sonuca göre cinsel yönelimi farklı bireylerin birçok yönden başkalarından farklı olmaktan hoşlandıkları söylenebilir. Bu sonuç onların toplumsal yaşamda farklılığın ortaya koymak ve bireyselliğini yaşayabilmek arzusunu açığa çıkarır (Kaya, Selçuk, 2007).

Erich Fromm biyolojik ihtiyaçlara göre toplumsal ihtiyaçların insan hayatında daha önemli olduklarına vurgu yapar. Birey, hayatının ilk yıllarından itibaren ihtiyaçlarını karşılayan çevresine dönük bağımlılık geliştirir. Bu bağımlılık en başta yaşamın sürdürülmesi için gereklilik iken, daha sonraları bireysel ihtiyaçların toplumsal olanlarla örtüşmediği zamanlar ortaya çıktığında değişiklik gösterir. Bu aşamada farklılaşmaya başlayan birey, kendi öznel farklılıkları doğrultusunda bir yaşam kurma yoluna gidebilir (Fromm E.: 1941).

2. İlişkide bulunduğum otoritelere saygı duyarım.

Ankete katılan 95 LGBTQ birey bu soruya 3,91 ortalama (mean) ile “ortadan çok” yanıtını vermiştir. Bu da göstermektedir ki LGBTT bireyler genellikle çevrelerinde otorite olarak değerlendirdikleri birçok kişi, kurum ya da sosyal öğretilere karşı saygı duyar.

Otoriteye saygıyı öğrenme sosyalleşmenin bir kuralıdır adeta (Jersild, 1979). Otorite aslında mevki gücüdür. Bireyin etrafındaki örgütlerin (sosyal, ekonomik, siyasal...) varlığı otoritelerin de varlığını görünür kılar; çünkü bireylerin çevresindeki örgütlenmelerin türüne olursa olsun, lider, yönetici veya önder konumundaki kişi ve olgulara doğal olarak otorite gücü verilmiştir (Karaman, 1999).

Bireyler çoğu kez çıkarlarının korunması için otoriteye saygı duyar. Otoriteden akıl hocası olarak faydalanabilir. Bireysel ya da mensup olduğu grupla otoriteyle ilişki kurar; ortak amaçlara ulaşmak için bilinçli olarak ittifak kurabilir (Morgan, 1996). Toplum ile kurulan ittifak da bilinçli ittifaklardan bir tanesidir. Bu sayede birey toplumdan dışlanmamayı öğrenmiş olur.

1930'lu yıllarda otoriteriyenizm üzerine yapılan ilk çalışmalar, otoritenin uyumu aşırı önemseyen, duyguları baskılayacak kadar katı, kendinden olmayana karşı aşırı önyargılı niteliklere sahip olduğunu ortaya koymuştu. Otoriteye saygı güçlü grup bağlılığını geliştirerek sosyal hiyerarşide güvenlik

arayışının bir sonucu olarak aşırı değerleri vurgulamaya yaradığı açıklanmıştır. Bu değerler kimi zaman milliyetçilik, kimi zaman geleneksellik, kimi zaman dini inançlar, cinsiyetler, etnik kökenler gibi özellikleri ifade ediyor olabilir. Bireylerde korku veren ve güvenli olmayan ortamlardan kaçışın doğallığını kabul edebilmek, güvenlik sağlayıcı kaynaklara doğru bir yönelimin ortaya çıkışını anlamak otoritelerin gelişimini açıklamaktadır. Kavramsal olarak ilk ortaya atıldığında otoriteriyenizm, erken çocukluk döneminde temelleri atılan bir kişilik örüntüsü olarak ifade edilse de, araştırmacılar otoriteriyen eğilimlerin geç ergenlik döneminde tam anlamıyla olgunlaşan sosyal inanış ve düşünce biçimlerini ifade ettiğini öne sürmektedir (Duriez ve ark. 2007). Ortaya atılan otoriteriyenizm iddialarının değerleri olarak sıralanan öğelere cinsiyet ve cinsel yönelimleri koymak anlamlı olacaktır. Kimlik statüleri ve stillerinin otoritelerle ilişkisine dikkati çeken çalışmalar da mevcuttur. Yaş ve cinsiyet değişkenlerinin otoritelerle ilişkiyi etkilediğini ortaya koyan çalışmalar mevcuttur (Demir ve Derelioglu, 2010).

Erich Fromm'a göre kişi büyürken çevresine olan bağımlılığın kurtulup bireyselliğini kazanmak için çabalar. Fakat ileriki zamanlarda, bireyselleşmesi onun çevre desteğinden mahrum kalmasına neden olur. Bu aşamada birey kendini yalnız hisseder. Bu yalnızlıktan kurtulmak için çok kere sosyal otoriteye boyun eğer. Fromm'a göre gelmiş geçmiş insan toplumlarından hiçbiri bağımlılık ve bireyselleşme yolunda kişinin karşılaştığı çatışmaya yeterli bir çözüm getirememiştir. Ancak hümanistik sosyalist bir toplum kişiye dayanışma içinde bireyselliğini kazanma olanağı verebilir (Fromm, 1941).

Sosyal öğrenmenin özünde de otorite vardır. Model aldığımız da, taklit ettiğimiz de otoritedir. Bu daha sonradan neyi otorite olarak gördüğünden, neyi otorite olarak kabul edeceğine kadar etkili olur (Ataç, 1991).

3. Eğitimle ilgili plan yaparken anne-babamın tavsiyelerini göz önünde bulundurmam gerekir. 4,06 ortalama(mean) değeri ile “ortadan çok” olarak yanıtlanan bu soruda LGBTQ bireylerin genellikle anne-baba tavsiyelerini önemseyemediğini söyleyebiliriz. Anne ve babanın tavsiyelerini göz önünde bulundurmak, aslında hem kültürel hem de psikolojik işlevsellik ile ilişkili bir durumdur. Psikolojik işlevler sosyal, kültürel ve fiziksel bir ortam içerisinde oluşur ki, bu ortam yaşantıların tanımlanmasını, anlamlandırılmasını ve sorunlarla başa çıkılmasını kolaylaştırabilen veya zorlaştırabilen etkiye sahiptir (Creamer, 1995). Başka bir deyişle, kişilerin yaşantılarını anlamlandırması ve baş edebilmesini toplumdaki sosyal ve kültürel atmosfer yakından etkiler (Kleber, Figley ve Gersons, 1995). Pedersen'in bireyselliğe yaptığı vurguya göre (1987) genel doğru olarak kabul edilen olgu grup, aile ve toplumdan soyutlanmış bireysel gelişimdir. Oysa bireyler mutluluğu bazen içinde yaşadıkları topluma yaptıkları katkılar ile elde edebilirler ve böylece kendini gerçekleştirme sürecini tamamlayabilirler (Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi).

4. Kaderimin çevremdekilerin kaderiyle örülü olduğunu düşünüyorum.

Ankete katılan LGBTQ bireyler, kaderlerinin çevrelerindeki kaderi ile örülü olduğunu 3.43 ortalama (mean) verdikleri “ortadan çok” düşündüklerini belirtirler. İncelemelere göre, Doğu ve Latin Amerika ülkelerinde çoğunlukla bireyler bedensel belirtiler ile uzmanlara başvurur. Batı kültürlerinde ise duygusal küskünlük gibi belirtilerin daha fazla ifade edildiği belirtilir (Marsella, Friedman, Gerrity ve Scurfield, 1996; Jenkins,1996). Bireyselliğin ön planda olduğu kültürlerde psikolojik sorunlar içselleştirilmiş kaygı ve suçluluk duyguları şeklinde dışa vurulurken, toplumun ön planda olduğu kültürlerde daha çok sosyal uyum bozukluğu gibi kişiler arası sorunlar görülür. Benzer şekilde, Türkiye bağlamında gerçekleştirilen araştırmaları derleyerek kültür ve depresyon ilişkisini inceleyen Cimilli (2003), Türk insanında depresyon belirtisi olarak bedenselleştirmeye çok sık rastlandığını belirtir. Özetlemek gerekirse, bireyin ön planda olduğu toplumlarda psikolojik sorunların dışavurumu ve anlamlandırılması ile toplumun ön planda olduğu kültürlerdeki dışavurum ve anlamlandırma

farklılık göstermektedir. Bu nedenle, psikolojik sorunların belirtilerin türü ve dışavurumu kültür bağlamında da incelenmelidir.

5. Herkesin arasından seçilerek ödüllendirilmek konusunda kendimi rahat hissederim.

Ankete katılan cinsel yönelimi farklı 95 bireyin verdiği yanıtlar “ortadan az” sonucu ile eşleşen 2,33 ortalama (mean) değerini ortaya çıkarmaktadır.

Herkesin arasından seçilmek, görünür olmak demektir. Herkesin arasından seçilerek ödüllendirilmek de deşifre edilmek gibidir. Toplum tarafından cinsel yöneliminden dolayı ayrımcılık mağduru olan bireyin deşifre edilmesi ürkütücü bir durumdur. Bu nedenle, herkesin arasından seçilerek ödüllendirilmeyi ortadan az tercih etmeleri anlaşılabilir.

Abraham Maslow’un 1943 yılında geliştirdiği ve geniş bir kabul gören ihtiyaçlar hiyerarşisine bakıldığında, herkesin arasından seçilerek ödüllendirilmenin tercih edilmeyişi normal bir durum olarak görülmez. Bu ankete katılan LGBTT bireylerin Maslow’un modelindeki 4. Basamak olan “başkalarının saygısına ihtiyaç durulması durumuna” olumsuz bakması değerlendirilmesi gereken bir ayrıntıdır. Çünkü ödüllendirilmek saygıyı da beraberinde getirir. Başkalarının arasından seçilerek ödüllendirilmek, saygı kazanılmasını ve kendini gerçekleştirme yolundaki adımları kolaylaştırır. Bu kolaylık çoğu zaman toplumsal yaşam içerisindeki yeri de, bireysel yaşamdaki tatmini de sağlayacak bir basamaktır. Oysa göze batmamak ve dikkatleri üzerinde toplamak istemeyen LGBTQ bireyler, Kıbrıs Türk toplumunda bu basamaktan uzak durmaya çalışmaktadırlar.

6. Benim mutluluğum çevremdekilerin mutluluğuna bağlıdır.

Ankete katılan 95 birey “orta sıklıkta” (3,05 mean) mutluluklarını başkalarının mutluluğu ile bağlantılı görür. Bu sonuç, Kuzey Kıbrıs’ta her şeye rağmen bireysellikten ziyade toplumsal bir kişilik gelişimine maruz kalan bireyin çevresinin mutluluğu ile kendi mutluluğunu eşleştirmeye meyilli olduğu kanısını yaratmaktadır. Araştırmanın gerçekleştirildiği Kuzey Kıbrıs’ta bireylerin aile ve çevreleri ile kurdukları iletişimin önemi göz önünde bulundurulduğunda, sosyal kabulün mutluluğu destekleyen bir faktör olduğu da iddia edilebilir. Ankete katılan bireylerin mutluluklarını çevrelerindeki insanların mutluluğu ile ilişkilendirmekte oluşları da toplumsal yaşamın sosyal nitelikleri ile ilişkilidir.

Feldman’ın 1996 yılında Personality and Social Psychology isimli bültende yayınlanan makalesinde mutluluğun cinsiyetler ile ilişkili olduğu da iddia edilir. Bu iddiaya göre kültürel kodlamaların mutluluk ve öfke üzerindeki etkilerine işaret edilir. Kültürel kodlamaya göre kadınların daha fazla mutluluğa, erkeklerin ise öfkeye meyilli oldukları iddia edilirken; bu eğilimlerin sosyal yaşamı dengeleyici bir faktör olduğuna da dikkat çekilmektedir. Ebeveyn, arkadaş ve flört ile ilişkilerinden hoşnut olmak, yani sosyal etkileşimlerden pozitif etkilenmek mutluluğun belirleyicilerindedir. Mutluluğa dair ilk ampirik çalışmalarından birinde Wilson (1967) sosyal etkileşimin mutluluğun en güçlü yordayıcısı olduğunu ifade etmiştir. Emmons ve Diener (1985) da üniversite öğrencileri arasında yaptıkları çalışmalarında kişilerarası ilişkilerde olumlu duygu ve doyum ile mutluluk arasında anlamlı ilişkisi olduğunu belirlemiştir. Francis (1999, s.6) “mutluluk sürekli dışadönüklük olarak isimlendirilebilecek bir şeydir” diyerek mutluluk ve dışadönüklük arasındaki güçlü ilişkiyi ifade etmektedir. Psikolojik iyi olma kavramsal olarak mutluluk ya da yaşam doyumuna gibi öznel iyi olmanın önemli ampirik göstergelerinden farklıdır (Bradburn, 1969; Diener, 1984). Nitekim Ryff (1989a) öznel iyi olmanın “psikolojik iyi olmanın temel yapısını tanımlamak için planlanmadığı” (s.1070) belirtmektedir. Ryff (1989a, 1995) bu modelde Maslow (1968)’un kendini gerçekleştirme, Allport (1961)’un olgunlaşma, Rogers (1961)’in tam işlev yapan insan ve Jung (1933)’un bireyselleşme kavramlarından, Erikson (1968)’un psikososyal gelişim aşamaları, Buhler (1935)’in temel yaşam eğilimleri ve Neugarten (1973)’in yetişkinlik ve yaşlılıkta kişilik değişiminin özellikleri ve Jahoda (1960)’nın belirlediği olumlu psikolojik sağlık ölçütlerinden yararlanmışır.

7. Kendim farklı şeyler yapmak istesem bile, genelde diğerlerinin yapmak istediklerine uyarım. Ankete katılan cinsel yönelimi farklı 95 bireyin verdiği yanıtların çoğunun “ortadan az” sonucu ile eşleştirebileceğimiz 2,91 mean değeri çıkmıştır.

Cinsel yönelimi nedeni ile kabul görmediğine inanan birey, mutlu olmayacağı ve rahat hissetmeyeceği şeyleri yapmaktan uzak durmaya çalışmaktadır. Bu durum onun sosyal yaşamda daha az aktif olmasına ve alışık olmadığı ortamlar ile ilişkilerden uzak durmasına, tanımadığı ilişki ve ortamları sevmemesine neden olmaktadır. ErichFromm’un “özgürlük’ten kaçış” ı ile ifade ettiği fikir ile katılımcıların başkalarının yapmak istediklerine uyum konusunda gösterdiği tepki anlamlı bir paralellik gösterir.

8. Ailemi memnun edecek şeyleri nefret etsem de yaparım.

Ankete katılan cinsel yönelimi farklı 95 bireyin verdiği yanıtların çoğunun “orta sıklıkta” sonucu ile eşleştirebileceğimiz 3,14 ortalama (mean) değeri çıkmıştır.

Aile kavramı Kıbrıslı Türk toplumunda önemli bir yer teşkil eder. Bu nedenle kendi mutluluğuna engel olan bir durum dahi olacak olsa, ailesinin takdirini alarak, onların mutlu olmalarını sağlamaya harcanacak önem LGBTQ bireyler açısından önem taşımaktadır.

Doğan Cüceloğlu'nun ünlü terapist Virginia Satir'dan aktardığı ve her bireyin doğuştan bu özgürlüklere sahip olması gerektiğini söylediği bu temel özgürlüklerden de, bu noktada söz etmek gerekir: Bir şeyi isteme ve reddetme özgürlüğü her bireyin sahip olması gereken özgürlükler olmalıdır. Kıbrıs Türk toplumunda yetişen bireylerin toplum bir şeyi görme ve işleme (algılama) özgürlüğü, duygularını olduğu gibi ifade etme özgürlüğü, düşüncelerini olduğu gibi ifade etme özgürlüğü ve var olan potansiyelini kendi istediği yönde geliştirme özgürlüğü aile söz konusu olduğunda dizginlenebilmektedir.

9. Başka insanlardan fiziksel farklı olduğumu düşünürüm:

Ankete katılan bireyler kendilerini genellikle fiziksel farklılıkları olan bireyler olarak görürler. Ankete verilen yanıtlar değerlendirildiğinde, bireylerin “orta sıklıkta” yanıtını 2,99 ortalama (mean)değeri ile verildiği ortaya çıkar.

LGBTQ bireylerde fiziksel farklı oldukları inancı baskındır. Bu durum LGBTQ bireylerin kendilerini genelde farklı gördükleri gerçeğini açığa çıkarmaktadır.

Birçok toplumda eşcinselliğe yönelik tutumlar, cinsiyetçilik, geleneksellik ve tutuculuk gibi etkenlerle belirlenir. Bu da eşcinselliğin marjinal bir özellik olarak görülmesine neden olur. Bu sebepten dolayı LGBTQ bireyler kendi durumuna yönelik üzüntü ve kaygı duyar, kendilerini fiziksel olarak farklı görürler (Whitley,2001). Bütün bunlar farklı olmama veya heteroseksüel kadın ve erkekler gibi olma çabasıdır. Toplumsal kabul gören cinsel yönelimin heteroseksüellik olmasının bu çabadaki etkisi büyüktür.

Genellikle eşcinsellerin, diğerlerine oranla saygın olmayan bir algılanış biçimleri ve sağlıksız olduklarına yönelik bir yargı ile karşı karşıya oldukları bilinir. Eşcinselliğe yönelik olan tutumları değiştirmeyi amaçlayan bazı çalışmalar yapılmaktaysa da, hala eşcinsellere ilişkin kalıp yargılar ve yanlış inançlar sürmektedir (Akalin 2000).Bu bilgilerin varlığı LGBTT bireyin kendisini farklı olmayan birey olarak görmesi oldukça zordur.

Aslında araştırmacılar, insanların eşcinsellere karşı tutumlarının genelde olumsuz olduğunu, ancak eşcinseller ile toplumsal ilişkiye girdiklerinde önyargılarında değişim olduğunu belirtmektedirler (Journal of Homosexuality, 2001). Hansen'in 1982'de söylediği gibi eşcinsellerden korkma ya da

ürkme davranışlarının da “homofobi”tanımı ile sosyal yaşamda halen varlığını koruduğu inkâr edilemez bir gerçektir. (TheJournal of Social Psychology, 1982).

10.Başka insanlardan duygusal farklı olduğumu düşünürüm.

Ankete katılan cinsel yönelimi farklı 95 bireyin verdiği yanıtların çoğunun “ortadan az” sonucu ile eşleştirebileceğimiz 2,56 mean değeri çıkmıştır.

Kendisini fiziksel olarak farklı tanımlayan LGBTQ bireyler, duygusal olarak farklı olmadıklarını düşünürler. Duygusal varlıklarının heteroseksüeller ile yakın olduğu inancının hâkim olduğuna işaret eder.

Eşcinsellerin yaşamı birçok yönden heteroseksüel kişilerin yaşamına benzer. Ancak yaşadıkları farklılıklar ve toplumsal açıdan karşılaştıkları olumsuz tutumlar LGBTQ bireylere yönelik yaşamları boyunca farklı bir gelişimsel ödev yükler. Örneğin çocukluk ve ergenlik süresince kendini farklı hisseden ve aynı cinsten birine duyduğu çekimi fark eden gençlerin, farklılıklarını anlamaları ve eşcinselliklerini başkalarına açığa vurma süreciyle ifade etmeye başlamaları gerektiğinde ciddi zorluklarla karşı karşıya kalırlar.(TUR/03/01/13-02/P13) Projesi, 2002) Ancak bu durum onların birer insan olduğu gerçeğini değiştirmedeği gibi yaşamlarında heteroseksüellerin hissettiği gibi duyguları yaşamalarına da engel olmaz.

11.Farklı olduğum için şiddet görme ihtimalim var.

Ankete katılan LGBTQ birey “orta sıklıkta” şiddet görme ihtimali olduğunu düşünür (3,26 ortalama). Öfke ve saldırganlığın yansması olan şiddetin farklı toplumlarda ve farklı toplumsal yapılarda benzer özellikler göstermesi, bu durumun temelde erkek egemen toplum yapısından kaynaklandığı görüşünü haklı çıkarabilir. Bu nedenle şiddetin daha iyi anlaşılması, hem kamusal, hem de özel alanda cinsiyetler arası güç dengesizliğinin irdelenmesi önemlidir.

Subaşı ve Akın’a (2004) göre, şiddet yaş, sosyo-ekonomik durum, din, etnik kökenden etkilenmemektedir. Kapalı bir toplum yapısı gösteren Kıbrıslı Türk toplumunda LGBTQ bireylere yönelik şiddetin nedenlerine göz gezdirmemiz gerektiğinde cinsel yönelim ya da cinsiyet kimliği temelli ayrımcılığa uğramama hakkı konusunda ulusal mevzuatta herhangi bir düzenleme bulunmadığı göze çarpan ilk etken olarak görülmektedir. (Uluslararası Af Örgütü,2011: 8) Bunun yanı sıra toplumdaki önyargılı tutum, bilinmeyene duyulan korku, damgalamak gibi etkenler de bu şiddetin nedenleri arasındadır. Söz sahibi olan ve bazı durumlarda toplumlarda kanaat liderliği yapan kişilerin sık sık “eşcinsellik bir hastalıktır ve tedavi edilmelidir” söylemi LGBTQ bireylere karşı toplumdaki önyargının boyutlarını açık seçik bir biçimde gözler önüne sermektedir. (Uluslararası Af Örgütü,2011: 9) Ülkemizdeki önyargının ve mevzuattaki eksikliklerin giderilmemesi yönündeki ısrarın bir diğer örneği de 2010 yılı Aralık ayında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından sunulan cinsel yönelimleri nedeniyle yasa dışı, keyfi ve yargısız infaza maruz bırakılmalarını kınayan tarihi yönergede oylamaya katılmaması oldu. Yine, Türkiye’nin uluslararası düzeyde lezbiyen, gay, biseksüel ve trans bireylerin haklarının korunmasını desteklemediği bir başka örnek, Kolombiya hükümeti tarafından 85 ülkenin desteği ile Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’na sunulan cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği temelli şiddet biçimlerine ve insan hakları ihlallerine son vermek konusunda yapılan ortak açıklamayı desteklememiş olması oldu. (Uluslararası Af Örgütü, 2011: 9).

12. Farklı olmak beni korkutur.

Ankete katılan 95 LBGT birey farklı oldukları algısı içinde yaşıyor ve bundan korkuyorlar. (“ortadan çok” sonucu ile eşleştirebileceğimiz 3,84 mean değeri çıkmıştır). Onuncu soruda da geçerli olan sebepler, LGBTQ bireylerin korku dolu bir yaşam sürdürmelerini ve yaşam alışkanlıklarını geliştirirken rahat hissettikleri ortamlarda yer almalarına etken olabilmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Aşağıda, çalışmadan elde edilen bulgulara dayanarak elde edilen sonuçlar ve öneriler verilmektedir:

Sonuçlar

LGBTQ bireyler, kendilerini fiziksel olarak çevrelerindeki başka insanlardan farklı görmektedirler.

LGBTQ bireyler duygusal olarak çevrelerindeki başka insanlardan farklı olmadıklarını düşünmektedirler.

LGBTQ bireyler fiziksel olarak farklı olmalarından kaynaklanan nedenlerle şiddet görme olasılıkları olduğuna inanmaktadırlar.

LGBTQ bireyler, ilişkide buldukları otoritelere saygılıdır. Busonuç, onların hem geleneklere, hem de hukuka saygılı olduklarını ortaya çıkarır.

LGBTQ bireyler yaşamlarını iki önemli alana ayırmış durumdadırlar. Birinci alan, toplumsal kabul gören nitelikleri ile sosyal yaşamda görünen yaşamları; ikincisi ise toplumda kabul görmeyen, cinsel yönelimlerini rahatça sergileyip yaşayabilecekleri özel alanları.

Gerek eğitimleri, gerekse de kariyerleri konusunda anne ve babalarının görüşlerine saygı duymaktadırlar.

LGBTQ bireyler cinsel yönelimlerini açıkça ifade etmekten çekinmektedirler.

LGBTQ bireyler, kendi varlıklarını çevrelerindeki bireylerin varlıklarından farklı düşünemez, mutluluklarını çevrelerindeki bireylerin mutlulukları ile bağlantılı görmektedirler.

Kuzey Kıbrıs'ta LGBTQ bireylerle ilgili bilimsel nitelikli araştırmalar yetersizdir. Bu çalışmanın araştırması esnasında literatür taraması yapılırken, Kuzey Kıbrıs bulgularına dair kaynak yetersizliği ortaya çıkmıştır.

Öneriler

LGBTQ bireylerin fiziksel olarak farklı olduklarını düşünüyor oluşları, cinsel yönelime ve cinsiyet kimliklerine yönelik bilincin kısıtlı olmasından kaynaklanıyor olabilir. Kuzey Kıbrıs'ta bu konulardaki bilinçlendirmenin ve eşitlikçi bakış açısının toplum bilincine kazandırılması için, toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılıklar ile cinsel yönelime dair bulguların, hukuksal alanda ve örgün eğitim sisteminde desteklenerek medya aracılığı ile halka ulaştırılması olumlu gelişmeler sağlanmasında etkili olabilir.

Kıbrıs'ın Kuzey'inde hem yasalar, hem de sosyal normlar cinsiyete ve cinsel yönelime dayalı ayrımcılıkları pekiştirmekte ve desteklemektedir. Anayasa ve yasalar toplumsal cinsiyet ve cinsel yönelim konularında LGBTQ bireylere karşı “yok sayan” bir tutum içindedir. İlköğretimden başlanarak milli eğitim sistemine bağlı okullarda cinsiyet ve cinsiyet rolleri, aile kurumunun tanımlanması esnasında bireylerin işbölümü tanımlamaları da LGBTQ bireyleri yok sayan bir tutum içerisindedir. Bu saptamalar doğrultusunda yasal düzenlemelerin gerçekleştirilmesi ve milli eğitim sistemine cinsiyete ve cinsel yönelime dayalı eşitlikçi ifadelerin kazandırılması faydalı olacaktır.

Toplumsal yaşam heteroseksist bir anlayış ile oluşmuş olduğundan, LGBTQ bireyler cinsiyet kimlikleri ile cinsel yönelimlerini açıkça ifade etmedikleri hallerde dahi toplum ahlakını bozma ihtimali olan tehlike olarak kabul edilebilmekte, bu sebeple LGBTQ bireyleri şiddet görmekle karşı

karşıya getirebilmektedir. Buna karşın çoğu zaman LGBTQ bireyler cinsiyet kimliklerini ve cinsel yönelimlerini gizleyebilmekte ve toplumsal normlara olduğu gibi yasalara da, ailelerine karşı da saygılı tutumlar sergilemektedirler. Bu sonuç, LGBTQ bireylerin toplumsal normlara veya yasal huzura zarar verme taraftarı olmadıklarını düşündürmektedir. Demek ki LGBTQ bireylerin tehlike olarak görülmesine engel olacak düzenlemeleri yapabilmek; LGBTQ bireylerin ailelerinden başlanarak cinsiyet kimliği ve cinsel yönelime dayalı bilinçlendirici çalışmaları hayata geçirebilmek toplumsal yaşamda, fırsatlarda ve sonuçlardaki eşitliğin oluşumuna katkı sağlayarak LGBTQ bireylerin toplumsal yaşam ve gelişim için tehlike arz etmedikleri anlaşılabilir.

LGBTQ bireylerin toplumsal bütünlüğe ve geleneksel yaşama zararlı bireyler olmadıkları, cinselliklerini ve romantik duygularını özgürce yaşamak istemelerinin topluma zarar veren bir olgu olmayacağını, tam tersine aile bütünlüğünden, sosyal yaşamdaki huzura, insan hakları evrensel beyannamesinin emrettiği bir fırsat eşitliğinin sonuçlardaki eşitliğine de hizmet edeceği söylenebilir.

Gerek eğitimleri, gerekse de kariyerleri konusunda anne ve babalarının görüşlerine saygı duymaları toplumsal otoritelere duydukları saygının bir sonucudur. Bu anlamda yaşamları boyunca hem eğitim, hem de kariyer seçimi ve gelişimi konularında bireysel karar ve yönelimlerinin kendi beklentilerini tam olarak karşılamadığı söylenebilir. LGBTQ bireylerin doyurulmamış beklenti ve isteklerinin varlığı, eşit bireyler olarak hissedememelerine sebep oldukları gibi, gelecek yaşamlarını da indirgeyici bir bakış açısı içinde şekillendirmelerine neden olabilir. Bu durumun özelde bireye ve ailesine, genelde topluma ve toplumsal ilerlemeye engel olan bir durum olması ihtimali göz önünde bulundurarak LGBTQ bireyler konusundaki araştırmaların artırılması önerilebilir.

Cinsiyete ve cinsel yönelime dayalı ayrımcılıkları benimsemiş bir toplumda yaşamakta olan LGBTQ bireyler, özellikle Kıbrıs'ın Kuzey'inde hem yasalar (Bkz. KKTC Ceza Yasası-www.mahkemeler.net) hem de normlar gereği cezalandırılmaktan korkmaktadırlar. Bu korku şiddet görme korkusunu da beraberinde getirmektedir. Zaten bu durum deşifre olmaktan çekinilmesini, topluluk içinde ön planda olmayı reddetmesini veya alışıktır olmadığı ortamlarda rahat bir davranış sergileyememesini de açıkça ortaya çıkarmaktadır. Kuzey Kıbrıs'taki hukuki düzenlemelerin, sağlık ve eğitim alanlarını da kapsayacak biçimde çalışmalar yaparak hem toplumsal algı olarak hem de uygulamada bireyler arası ayrımcılıkları ortadan kaldırmaya yönelik düzenlemelerin uygulamaya konulması LGBTQ bireylere yönelik ayrımcılıkların ortadan kaldırılmasına katkı sağlayabilecektir.

Kendilerinin farklı şeyler yapmak istediklerinde bile istemeden de olsa, çevrelerine uygun ve çoğunluğun kararını destekleyen davranış ve tutumlar içine girdikleri sonucu, LGBTQ bireylerin sosyal yaşama zarar veren bir tutum içinde olmadıklarını ortaya çıkarmaktadır. Bu nedenle yok sayarak veya ayrımcılığa maruz bırakarak pek çok dezavantajla yaşamlarını şekillendirmelerine sebep olmak yerine, normal bireyler olduklarını ortaya çıkaracak çalışmalar ile heteroseksistliğin dışındaki cinsel yönelimleri toplumun korktuğu özellikler olmaktan çıkaran çalışmaların yapılması önerilebilir.

Herkesin arasından seçilerek ödüllendirilmek konusunda kendilerini rahat hissetmediklerini söyleyen LGBTQ bireylerin bu hislerinin tamamen fiziksel farklılıkları ve buna dair şiddet görme korkuları ile bağlantılı olduğu söylenebilir. Toplum tarafından cinsel yöneliminden dolayı ayrımcılık mağduru olan LGBTQ bireylerin deşifre edilmesi, onlar için ürkütücü bir durum olabilir. Bu nedenle, ödüllendirilecek bireyler arasında LGBTQ bireylerin de olmasını geçici özel önlem olarak önemsemek LGBTQ bireylerin kendi özgüvenlerine de toplumun daha kabullenici olmasına da katkı sağlayabilir. İşlevsel olabilecektir.

Kuzey Kıbrıs'ta cinsel yönelimler ile ilgili incelemelerin bulunduğu araştırmalar son derece yetersizdir. Cinsiyeti ve cinsel yönelimi farklı olan bireyleri konu edinen bu ve bunun gibi çalışmaların yapılmasının hem literatüre, hem de insanlığın eşitlikçi bir yaşamı inşa edebilmesine

katkısı olur. Yapılacak çalışmalardan çıkacak sonuçların eğitimden başlanarak hayatın pek çok alanında değerlendirilmesinin bireylerin özgürlük ve ruh sağlıkları ile ilintili olarak toplumsal yaşama da önemli katıklarda bulunacağı açıktır.

Farklı cinsiyetler ve cinsel yönelimler psikolojik, sosyal ve kültürel olarak farklı tavsiye ve etkileşimlere açıktır. Bilinen bu gerçekten hareketle, anne-baba tavsiyelerine uymak konusunda Kıbrıs Türk toplumunda cinsel yönelimi farklı olan LGBTQ bireylere dair araştırmaların yetersiz oluşu bu konunun hala tabu olarak algılanmasına yardımcı olmaktadır. Kıbrıslı Türk toplumundaki toplumun ön planda olduğu kültürel yapı, sosyal çevrenin yapısı ile uyum içinde olunmasını ve sosyal çevre ile birleşik bir yaşam alanı kurgulanmasını kolaylıkla açıklayabilir. Bu nedenle ankete katılan bireylerin kaderlerini, çevrelerinin kaderi ile ilişkili bulmaları son derece normal ve doğal olabilmektedir.

İlerleyen dönemlerde daha kapsamlı ve her bir cinsel yönelime dayalı ayrı ayrı araştırmaların yapılarak karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi, sonuçların toplumsal çıkarılara ve bireylerin yaşamına hizmet edecek bulgu ve sonuçlara ulaşılması açısından önemlidir.

KAYNAKLAR

1. Akalın, A. (2000). Cinsel kimlik gelişimi, Cinsel Sağlık Bilgileri Eğitimi: Öğretmen El Kitabı içinde, İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı Yayınları, İstanbul.
2. Allport, Gordon W.(1996).AmericanPsychologist, Vol 21(1), 1-10.
3. AllportGordon W.(1961).PatternandGrowthPersonality. New York:Holt, Rinehart& Winston
4. Eker, E. (2008). Eşcinsellik Tutum Ölçeği geliştirilmesi, geçerlilik ve güvenilirlik çalışması: Bir ön çalışma. Anadolu Psikiyatri Dergisi 9:84, 90.
5. Article E –Non-discrimination .Theenjoyment of therights set forth in this Charter shall be securedwithoutdiscrimination on anygrounds such as race, colour, sex, language, religion, politicalorotheropinion, nationalextractionorsocialorigin, health, associationwith a nationalminority, birthorotherstatus.
6. Ataç, F. (1991). İnsan yaşamında psikolojik gelişim. İstanbul Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.
7. Bradburn, N.(1969).Thestructure of psychologicalwell-being. Chicago: Aldine,
8. Buhler, C. (1935). FromBirthtoMaturity. London: Kegan Paul, Trench, Trubner&Co.,Lad.
9. Cimilli, C.(2005). Kültür ve Depresyon: Türkiye’den Bir Bakış. Birinci Baskı. (Ed. Kemal Sayar) Kültür ve Ruh Sağlığı: Küreselleşme Koşullarında Kültürel Psikiyatri. İstanbul,Metis.
10. Creamer, M.(1995). A cognitiveprocessingformulation of posttraumareactions. In R. J. Kleber, C.R. Figley, ve B. P. R. Gersons (Eds). Beyond Trauma: CulturalandSocietal Dynamics. NY: PlenumPress.
11. Cüceloğlu, D. (1992)İçimizdeki Çocuk. İstanbul, Remzi Kitapevi.
12. Diener, E. (1984). Subjectivewell-being. PsychologicalBulletin, 95, 3, 542-575.
13. Duriez, B.(2007).Soenens, B.,Vansteenkiste, M.: InSearch of TheAntecedents of AdolescentAuthoritarianism: TheRelativeContribution of ParentalGoalPromotionandParenting Style Dimensions, EuropeanJournal of Personality, 21, 507-527.
14. DienerE,Emmons RA, Larsen RJ. (1985). TheSatisfactionwith Life Scale. J Pers. Assesment49:71-75.
15. Erikson,E. (1968).İdenttyYouthandCrisis, New York: W.W. Norton.
16. Feldman, Robert: Pers So.cPsycholBull, vol. 22 no. 10 1014-1022 , October 1996
17. Freud, S.(1957). On theuniversaltendencytodebasement in thesphere of love (Contributionstothepsychology of love: II). Standart Edition, 11:177-190. London: HogarthPress,
18. Fromm E. Escape FromFreedom. New York. Rinehart, 1941.
19. Doç. Dr. Göregenli, Melek: Gruplar arası ilişki ideolojisi olarak homo fobi, Ege Üni. Edebiyat Fak. Sosyal Psikoloji Anabilim dalı , Kongre bildirisi yayını, www.amargi.org.tr
20. Gençlere Üreme Sağlığı Hizmetleri Sunumu İçin Üniversite Modelleri (TUR/03/01/13-02/P13) Projesi, (2002)
21. Gümüş ve Gümüş (2009). Bilgilendirilmiş Onay:Psikolojik Danışma Süreci Yasal ve Etik Yükümlülüğü. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi 2009, 4 (31) 70
22. Hansen, G.L. (1982). Measuringprejudiceagainsthomosexualityamongcollegestudents: A newscale. *TheJournal of SocialPsychology*, 117, p.233-236
23. Herdt G. ve van der Meer T. (2003).Homophobiaand anti-gayviolence-Contemporaryperspectives. Culture, HealthandSexuality, Vol 5, No. 2, 99-101.
24. HOCAOĞLU, Uz. Dr. Çiçek.(2001). PSİKİYATRİ DÜNYASI. 5:97-104
25. İ. Demir ve Y. Derelioğlu / Eğitim Fakültesi Dergisi XXIII (1), 2010, 99-119)
26. Jersild, A.T.(1979). Çocuk Psikolojisi, (çev. G. Günçe), 3. Baskı, Ankara: A. Ü.

27. Nihat KAYA, Seçil SELÇUK. (2007). Bireysel Başarı Güdüsü Organizasyonel Bağlılığı Nasıl Etkiler? Cilt 8, Sayı 2, Doğu Üniversitesi Dergisi
27. Karaman, 1999; Schremeron.(1999).” Profesyonel Yöneticilerde Güç Yönetimi. İstanbul: Türkmen Kitabevi.
28. Kleber, R. J., Figley, C. R. ve Gersons, B. P. R (1995). Beyond Trauma: Cultural and Societal Dynamics. NY: Plenum Press.
29. KKTC Ceza yasası, fasıl 154, www.mahkemeler.net
30. Morgan, G. (1996). Images of Organization. New York: Sage Publications Inc.
30. Marsella, A. J., Friedman, M. J., Gerrity, E. T, ve Scurfield, R. M. (Eds.). Ethnocultural Aspects of Posttraumatic Stress Disorders: Issues, Research, and Clinical Applications. Washington, DC: American Psychological Association
31. Lyubomirsky, S. (2001) Why are some people happier than others: The role of cognitive and motivational processes in well-being. *American Psychologist*, Vol. 56. No. 3, 239-249.
32. Lyubomirsky, S., Sheldon, K. M., & Schkade, D. (2005) Pursuing happiness: The architecture of sustainable change. *Review of General Psychology*, 9, 111-131.
33. ÖZTÜRK, M., Sayar, K., Uğurad, I. ve Tüzün. (2005). “Sosyal Fobisi Olan Çocukların Annelerinde Sosyal Fobi Yaygınlığı”, *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni*, 15(2), 60-64.
34. Ryff, C.D. (1989a). Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57, 6, 1069-1081.
35. Ryff, C.D. (1995). Psychological well-being in adult life. *Current Directions in Psychological Science*, 4, 4, 99-104.
36. Sakallı, N., Uğurlu, O. (2001) Effects of social with homosexuals on heterosexual Turkish university students attitude toward homosexuality. *Journal of Homosexuality*, Vol. 42 (1), 53-62.
37. Subaşı, N. ve Akın, A. Kadına Yönelik Şiddet, Nedenleri, Sonuçları. www.huksam.hacettepe.edu.tr/~siddet.htm. Erişim tarihi: 05.01.2005 tarihinde ulaşılmıştır.
38. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi Cilt: III Sayı: 27, sayfa 111
39. tr.wikipedia.org/wiki/Homofobi (spanyolca) *El País* - AI denuncia quemás de 70 países persiguen a un a los gays y a los transgéneros a muerte. Erişim tarihi: 18 Kım 2012
40. Uluslararası Af Örgütü, 2011: 8)
41. (Uluslararası Af Örgütü, 2011: 9)
42. (Uluslararası Af Örgütü, 2011: 9)
43. Wilson, W. (1967). Correlates of avowed happiness. *Psychological Bulletin*, 67, 294-306.
44. Whitley, Jr. B. Gender-role variables and attitude toward homosexuality. *Sex Roles*, 2001, Vol. 45, (11-12), 691-721.

Extended Abstract

Discrimination based on gender and sexual orientation has been the subject of many studies since 20th century as one of the international issues being considered within the scope of international human rights around the world. It is not possible to comprehend that the individuals whose sexual orientation is different (non-heterosexual) and who are defined as lesbians (L), gays (G), bisexuals (B), transgenders (T), queers (Q) are different without fully understanding their social life and perception of themselves. In addition, it is either not possible to decide whether discrimination exists or the reason of discrimination. The main objective of the study was to learn how LGBTQ individuals evaluate themselves when establishing social relationships in public life and to reveal whether they feel free when establishing social relationships. For this purpose, it aims to interpret their attitudes and behaviours in public life by revealing their feelings and thoughts on public life. Thus, it is aimed to discuss whether LGBTQ individuals are subject to discrimination in public life. In order for this study to meet its aim, research on whether LGBTQ individuals view themselves different than other individuals in physical and emotional terms was carried out. Moreover, the attitude of LGBTQ individuals towards institutions or cases which may be accepted as authorities in public life was questioned. Another questioned issue was whether LGBTQ individuals associate their happiness with events and people in their environments. The way how they evaluate the issue of violence as one of the subjects being discussed in public life from various perspectives depending on their sexual orientation and whether they are scared of being victims of violence were questioned. On the basis of the questioned issues, many of the assumptions which shed light on the emergence of the study were confirmed in the results of the research. It has been identified that LGBTQ individuals consider themselves different physically; they do not consider themselves different emotionally; they believe that it is highly possible to be victims of violence due to their sexual orientation and different gender

identity; they behave compatible with the norms of public life and other cases accepted as authority; they shape their behaviours not in accordance with the demands of others but themselves; they show sensitivity towards the comments from their families but not by anyone else; they believe that their happiness is associated with the other individuals in their surroundings. Assuming that LGBTQ individuals represent the study population by participating in the study and answering the questions, findings and conclusions have been evaluated and recommendations have been developed. Furthermore, it is assumed that the participants answered the questions sincerely and correctly.

TIJSEG